

Viktiga områden för Försäkringskassan att få med i E-hälsomyndighetens samlade delredovisning i uppdraget att förbereda och införa ett fritidskort för barn och unga.

Bakgrund

EHM ska lämna en samlad delredovisning av Uppdraget att förbereda och införa ett fritidskort för barn och unga. Delrapporten ska lämnas till socialdepartementet senast den 15 januari 2024.

I delrapporten ska det framgå:

- Förslag på tidpunkt för införande av fritidskortet och hur det ska kommuniceras
- Kostnader för lansering, kommunikation och förvaltning inbegripet kontrollfunktioner för fritidskortet under 2023–2026 ska anges för FK, MUCF, Fohm och Statens kulturråd
- Behov av medel till eventuellt medverkande utförarorganisationer ska redovisas och bedömas för 2024–2026

Försäkringskassan vill säkerställa att E-hälsomyndigheten inkorporerar följande områden i sin samlade delrapportering:

- Försäkringskassans del av uppdraget
- Försäkringskassans syn på kriterierna för differentiering
- Försäkringskassans kostnadsestimat för IT-utveckling och fortsatt stöd
- Finansiering för 2024

Försäkringskassan del av uppdraget

Försäkringskassans del i uppdraget är att förse E-hälsomyndigheten med information om ett barn eller ungdom bott i ett hushåll som mottog bostadsbidrag föregående år så att de kan fatta beslut om fritidskortets storlek. Försäkringskassan bistår även med kunskap i frågor om risker för felaktiga utbetalningar, ekonomisk brottslighet och utbetalningssystematik. Försäkringskassan ska även förse Folkhälsomyndigheten med information så de kan följa upp effekterna av fritidskortsreformen.

Informationsöverföring till E-hälsomyndigheten

För att E-hälsomyndigheten ska kunna fatta beslut om ett barn eller ungdom har rätt till det högre beloppet i sitt fritidskort behöver Försäkringskassan lämna viss information till dem. Denna informationen består av huruvida ett barn bott i ett hushåll som mottagit bostadsbidrag under föregående år eller inte. Utifrån progressen med utformandet av E-hälsomyndighetens tjänst för fritidskortet har dialogerna kring informationsöverföringen påbörjats först i mitten av november 2023.

Det är inte önskvärd att det åläggs Försäkringskassan, utöver vad som beskrivs i ovan stycke, att lämna information om samtliga barn och unga som har rätt att använda

fritidskortet genom en aktiv utsökning med påföljande informationsöverföring till E-hälsomyndigheten. Detta skulle vara mer resurskrävande och även innebära att Försäkringskassan inhämtar och lagrar information från Skatteverket i ett annat syfte än vad myndigheten har lagstöd för. Försäkringskassans uppfattning är att en sådan lösning varken blir regelrätt, ändamålsenlig, kostnadseffektiv eller tar hänsyn till individers integritet genom principen om uppgiftsminimering. Försäkringskassan anser istället att grundinformationen om de individer som ska omfattas av fritidskortet inhämtas av E-hälsomyndigheten direkt från Skatteverket.

Stötta E-hälsomyndigheten i frågor om kontrollfunktioner och utbetalning

I dialogen med E-hälsomyndigheten kring att belysa risker för felaktiga utbetalningar och ekonomisk brottslighet har Försäkringskassan främst lyft risker avseende betalningsströmmar och utförarorganisationerna. Utifrån progressen med utformandet av E-hälsomyndighetens tjänst har inga detaljerade dialoger kring utformning av kontrollmekanismer kunna föras. Dialogen har varit på en övergripande nivå där olika instrument såsom dataanalys, efterkontroller och lagstiftning diskuterats. Utifrån att uppdragsgivaren valt att bryta ut den del av uppdraget som avser ett utförarregister till ett separat uppdrag som ännu inte fördelats har inga detaljer kring kontrollmekanismer för utförarorganisationerna diskuterats.

Informationsöverföring till Folkhälsomyndigheten

För att möjliggöra Folkhälsomyndighetens uppföljning av fritidskortet kan Försäkringskassan behöva bistå med information kring vilka barn i åldersspannet 8–16 år som bott i ett hushåll som mottagit bostadsbidrag under ett specifikt år.

Försäkringskassans syn på kriterierna för differentiering

Enligt uppdraget att förbereda och införa ett fritidskort för barn och unga ska Försäkringskassan ska få kriterier för barn och unga från Regeringskansliet (Socialdepartementet). Regeringen har i uppdraget beskrivit att fritidskortet ska differentieras beloppsmässigt där barn och ungdomar i socioekonomiskt utsatta hushåll ska få ta del av ett högre belopp än resterande i målgruppen. Det kriterium som pekas ut i uppdraget för att få rätt till ett högre belopp är att barnet eller ungdomen ingått i ett hushåll som mottagit bostadsbidrag föregående år. Dialoger har dock först mellan myndigheterna i uppdraget och Regeringskansliet (Socialdepartementet) under uppdragets gång som gjort det svårt att urskilja om det ska vara det enda kriteriet.

Utifrån att inget annat har kommunicerats till Försäkringskassan har arbetets utgångspunkt varit att det enbart är aktuellt att lämna information om ett barn funnits i ett hushåll som mottagit bostadsbidrag någon gång under föregående år. Oaktat huruvida barnet räknats som hemmavarande, växelvis boende eller umgängesbarn. Någon distinktion kring vem som mottagit bostadsbidraget är heller inte aktuell, dvs huruvida det varit en vårdnadshavare, en förälder eller ett familjehem m.m. Försäkringskassan har även tolkat dialogerna med uppdragsgivaren på sätt att det inte är aktuellt att korrigera redan överförd information om en återkravssituation skulle uppstå i bostadsbidraget.

Försäkringskassans kostnadsestimat för IT-utveckling och fortsatt stöd

Kopplat till den praktiska informationsöverföringen presenterades två hypoteser i Försäkringskassans delredovisning av Uppdraget att förbereda och införa ett fritidskort för barn och unga (FK 2023/009406). Utifrån rådande läge inom Försäkringskassan kring personella och ekonomiska förutsättningar där samtliga resurser för IT-utveckling redan är ianspråktagna för andra prioriterade uppgifter under överskådlig tid har

Försäkringskassan, även på sikt, enbart möjlighet att genomföra en IT-utveckling kopplat till engångsuttag av information. Försäkringskassan vill betona att även detta skulle innebära undanträngningseffekter för myndigheten.

Försäkringskassans bedömning är att det inte kommer uppstå några handläggningskostnader hos myndigheten kopplade till fritidskortet utifrån att Försäkringskassan arbete över tid kring fritidskortet enbart kommer vara att föra över information till E-hälsomyndigheten och Folkhälsomyndigheten.

I arbetet att förbereda och införa ett fritidskort för barn och unga har Försäkringskassan haft en stödjande funktion mot E-hälsomyndigheten i form av att bistå med kunskap för att motverka risken för felaktiga utbetalningar och ekonomisk brottslighet. Stödet har även innefattat myndighetens kompetens kring utbetalningssystematik och handläggning av ärenden. Är det aktuellt med fortsatt stöd under 2024 i motsvarande omfattning uppskattar Försäkringskassan sina kostnader för detta till ca 1,5–2 miljoner kronor.

I Försäkringskassans delredovisning av Uppdraget att förbereda och införa ett fritidskort för barn och unga (FK 2023/009406) kostnadsestimerades två möjliga sätt att föra över information till E-hälsomyndigheten. Utifrån Försäkringskassans syn på kriterierna för differentiering kvarstår kostnadsestimaten från delredovisningen.

Finansiering 2024

Försäkringskassan har blivit tilldelade 1 miljon i medel för arbetet med Fritidskortet under 2024 vilket inte kommer att räcka för de delar som ligger på myndigheten. Mer medel kommer att behövas för att klara av samt bemanna uppdraget.

Kulturrådets promemoria inför E-hälsomyndighetens samlade delredovisning 15 januari 2024

1. Bakgrund och avgränsningar

1.1. Uppdraget

Statens kulturråd (Kulturrådet) har tillsammans med E-hälsomyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Försäkringskassan och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) fått i uppdrag av regeringen att förbereda och ta fram förslag för en digital tjänst och för införandet av ett fritidskort för barn och unga. Kulturrådet har tillsammans med MUCF den sista maj 2023 delredovisat myndigheternas utredningar rörande kriterier för utförarorganisationer och aktiviteter samt vilka avgifter och kostnader som fritidskortet bör täcka.

E-hälsomyndigheten ska lämna en samlad delredovisning av uppdraget den 15 januari 2024. Av delredovisningen ska det bland annat framgå vilka kostnader myndigheterna bedömer för lansering, kommunikation och förvaltning inbegripet kontrollfunktion av fritidskortet för 2024–2026 samt behov av medel till eventuellt medverkande utförarorganisationer för 2024–2026. Denna promemoria redovisar Kulturrådets del av uppdraget och utgör underlag till E-hälsomyndighetens samlade delredovisning.

1.2. Dialog med kulturområdet

Kulturrådet har under året fört dialoger med flera organisationer inom kulturområdet. De har varit både större nationella organisationer som mindre kulturföreningar. I Kulturrådets och MUCF:s delredovisning anges ett antal av de parter som vi har samtalat med. Dialoger har även fortsatt förts med organisationer och kommuner och ligger till grund för myndighetens förslag i denna promemoria.

1.3. Avgränsningar i denna redovisning

Kulturrådet utgår i denna promemoria från de förslag som lämnades i Kulturrådets och MUCF:s gemensamma delredovisning. Avgörande ställningstaganden återstår att göra från uppdragsgivaren avseende utförarorganisationerna, aktiviteter och avgifter samt hur kontroller av dessa ska göras och av vilken eller vilka instanser. Dessa ställningstaganden påverkar vilken roll och vilket ansvar Kulturrådet kommer att ha inom reformen samt det arbete och kostnader som följer.

Kulturrådet och MUCF har i tidigare delredovisning föreslagit att de utförarorganisationer som erhåller offentligt stöd bör kunna ses som godkända utförare inom fritidskortet beroende på vilken granskning som tidigare gjorts av organisationen. Detta menar myndigheterna skulle ge en kostnadseffektiv kontroll av utförarorganisationerna. Flertalet dialoger har förts med organisationer och kommuner om de kriterier för utförarorganisationer som vi har föreslagit i delredovisningen. Responsen har varit att kriterierna uppfattas som rimliga. I detta PM går vi inte ytterligare in på kriterierna för

organisationer, aktiviteter eller avgifter då det är avhängigt att regeringen beslutar om regelverk samt det uppdrag som ska lämnas till den myndighet som kommer att arbeta fram och förvalta utförrregistret.

I uppdraget till myndigheterna nämns att kommunerna är viktiga aktörer och att även fritidsverksamhet som får bidrag från kommunen eller utför verksamhet på uppdrag av kommuner eller regioner bör kunna omfattas. Kulturrådet fördelar sedan lång tid statsbidrag till kommuner och regioner för kulturverksamhet. I utredningsarbetet för fritidskortet har kommunernas roll diskuterats både med enskilda kommuner och med Sveriges kommuner och regioner. Myndigheterna ser potentiellt tre roller för kommunerna, dels utförare av verksamhet som lämpar sig inom fritidskortet som kursverksamhet i kulturskola eller simhall, dels som granskare av lokala utförrorganisationer som erbjuder lämplig fritidsverksamhet och slutligen som en part i kommunikationsarbetet.

Förslaget i delredovisningen om att organisationer som erhåller offentligt stöd ska kunna anses vara kontrollerade i tillräcklig grad för att godkännas som utförrorganisation har diskuterats med ett flertal enskilda kommuner. Här skiljer sig svaren åt då det både ses som positivt att godkännandet av exempelvis en lokal kulturförening görs av kommunen som har god kunskap om verksamheten. Andra lyfter utmaningar i att kontrollera de lokala utförarna efter delvis nya kriterier samt att det kommer att ge en ökad administration och därmed kostnad för handläggningen. Vilken roll kommunerna slutligen kan komma att ha inom reformen behöver utredas vidare, lämpligen när ett uppdrag om utförrregister har presenterats. I Kulturrådets kostnadsberäkning nedan utgår vi från att kommunerna anmäler sitt intresse att ingå i registret för fritidskortet direkt till den myndighet som hanterar utförrregistret. Kostnader för det inkluderas därmed inte i Kulturrådets kostnadsberäkning. Vi utgår även ifrån att Kulturrådet kan komma att godkänna kulturorganisationer både på lokal, regional och nationell nivå som vill ingå i fritidskortet.

I uppdraget står det att behov av medel till eventuellt medverkande utförrorganisationer ska redovisas och bedömas för 2024–2026. Detta kan vara lämpligt i de fall då en riksorganisation får i uppdrag att granska sina medlemsorganisationer. Kulturrådet kan i dagsläget inte se att sådana kostnader kommer att uppstå inom kulturområdet.

När Kulturrådets uppdrag och ansvar inom reformen för fritidskortet specificerats ytterligare kan det finnas skäl till att revidera de kostnadsberäkningar som har gjorts i denna promemoria.

2. Utförrorganisationer inom kulturområdet

Det finns i dagsläget inga siffror på hur många av landets kulturorganisationer som bedriver fritidsverksamhet för barn och unga. Utifrån de samtal som förts under utredningen av fritidskortet vet vi att flera av de aktörer som bedriver fritidsverksamhet för barn och unga finns bland Kulturrådets, regionernas och kommunernas bidragsmottagare. Kulturrådet ser det som en förutsättning för att uppnå fritidskortets syfte – ett brett och tillgängligt utbud – att kulturområdets bredd av aktörer vad gäller organisationsform, finansiering och förutsättningar att bedriva verksamhet ges möjlighet att ingå i fritidskortet.

Kulturrådet bedömer att ca 570 organisationer kan ges möjlighet att ansluta till fritidskortets register i ett första skede (se avsnitt 2.3). Av dessa är ca 42 procent organisationer som tilldelas medel genom kultursamverkansmodellen. Generellt gäller att för de organisationer som får verksamhetsbidrag genom kultursamverkansmodellen är barn och unga en prioriterad målgrupp, men ett antal av dem arbetar endast indirekt med barn och unga och kommer därför inte att vara aktuella som utförarorganisationer. Cirka 58 procent är organisationer som Kulturrådet genom myndighetens ordinarie bidragsgivning under 2023 bedömer som möjliga utförarorganisationer. Av dessa organisationer är ca 68 procent ideella föreningar eller stiftelser och ca 32 procent är ekonomiska föreningar, enskilda firmor eller aktiebolag.

2.1. Kriterier för utförarorganisationer

I delrapporten, *Fritidskort – Delredovisning av uppdrag att förbereda och införa ett fritidskort för barn och unga*, presenterades följande förslag på kriterier som utförarorganisationer¹ bör uppfylla för att kunna omfattas av fritidskortet.² De ska:

1. ha ett tydligt syfte som innefattar antingen idrott, kultur, friluftsliv eller annat föreningsliv,
2. ha en målgrupp som inkluderar barn och unga,
3. kunna visa att man bedriver en långsiktig och seriös verksamhet i Sverige sedan minst två år,
4. vara demokratiskt uppbyggd (gäller ideella föreningar),
5. respektera demokratins idéer inklusive jämställdhet och förbud mot diskriminering i verksamheten,
6. ha adekvata rutiner för redovisning och uppföljning av verksamheten, inklusive en god ekonomisk redovisning,
7. ha ett organisationsnummer,
8. ha ett bankgiro eller plusgiro,
9. inte ha skulder för svenska skatter eller avgifter hos Kronofogdemyndigheten, vara i likvidation eller försatt i konkurs.

2.2. Kriterier för aktiviteter, avgifter som kan täckas

Utifrån uppdragets målsättning att ge barn och unga ett så brett utbud av aktiviteter som möjligt och utifrån barns och ungas olika intressen och förutsättningar, föreslås följande kriterier för att aktiviteter ska kunna omfattas av fritidskortet. Aktiviteterna ska:

1. ge barn och unga möjlighet att utöva idrott, kultur, friluftsliv eller annat föreningsliv
2. inkludera barn och unga mellan åtta och sexton år
3. främja social gemenskap och stöd
4. ledas av minst en utpekad och identifierad ledare

¹ I delrapporten diskuteras olika kategorier av aktörer som erbjuder fritidsaktiviteter för barn och unga; civilsamhällesorganisationer, offentliga aktörer samt privata aktörer. För barn och unga och deras vårdnadshavare betyder sannolikt driftsformen lite. Kulturrådet har därför inte tagit särskild hänsyn till organisationsform i samband med förslaget till utförarorganisationer.

² Bakgrunden till kriterierna beskrivs närmre i delrapporten *Fritidskort – Delredovisning av uppdrag att förbereda och införa ett fritidskort för barn och unga*

5. vara en fast organiserad aktivitet som är planerad i förväg och har en ansvarig organisatör. Enstaka kvälls-, dags- eller helgaktiviteter är inte inkluderade
6. utgå från barnets bästa och ge möjlighet till jämlikt deltagande
7. ge tydlig information om kostnader relaterade till aktiviteten
8. ge möjlighet för individen att testa aktiviteten innan hen förbinder sig.

Tre tillfällen per sex månader föreslås som undre gräns för olika typer av aktiviteter, för att även läger-, ferie- och lovverksamheter ska kunna inkluderas. Detta är speciellt viktigt för barn och unga i socioekonomisk utsatthet och kan också bli ett viktigt insteg till andra fritidsaktiviteter.

2.3. Process för att identifiera och ansluta utförarorganisationer

Mot bakgrund av ovanstående bedömningar och kriterier planerar Kulturrådet att arbetet med att identifiera relevanta utförarorganisationer till fritidskortet genomförs i två faser. I den första fasen sammanställer Kulturrådet organisationer inom kulturområdet som vi genom vår ordinarie bidragsgivning säkerställt vara lämpliga utförarorganisationer. Dessa skulle kunna ingå i ett utförrregister inför fritidskortets lansering.

Urvalet av kulturaktörer har genomförts med utgångspunkt i vilken typ av bidrag de sökt hos Kulturrådet och beviljats medel för, samt att de har verksamhet som riktar sig till barn och unga. Kulturrådets bedömning är att de därmed i stort uppfyller de föreslagna kriterierna för utförarorganisation.

I samband med att en organisation beviljas medel från Kulturrådet kontrolleras organisationen i enlighet med ovan beskrivna kriterier för utförare. Innan beviljade medel betalas ut till organisationen kontrolleras att organisationen har ett organisationsnummer, bank- eller plusgiro och att organisationen inte har skulder för svenska skatter eller avgifter hos Kronofogdemyndigheten, är i likvidation eller försatt i konkurs.

Eftersom organisationerna beviljats medel för i sammanhanget relevant verksamhet och passerat de kontroller Kulturrådet har för statsbidragsbeviljade organisationer, krävs ingen ytterligare granskning av organisationen. Organisationer behöver emellertid anmäla sitt intresse för att ingå i registret över godkända utförarorganisationer för fritidskortet och garantera att de kan och är villiga att erbjuda aktiviteter som uppfyller de kriterier som beskrivs i avsnittet 2.2. Hur en sådan kombinerad anmälan och försäkran kan gå till beskrivs under avsnitt 3.2.

En lista över vilka statsbidrag som ligger till grund för Kulturrådets urval av organisationer, tillsammans med en karta som visar på de potentiella organisationernas geografiska spridning, finns i bilaga 1.³

I den inledande fasen bedömer Kulturrådet att följande kategorier bör tillfrågas om att bli utförarorganisationer för fritidskortet:

³ Organisationerna är hämtade från 2022 års bidragsgivning. Urvalet kommer att justeras i enlighet med 2023 års bidragsgivning inför att organisationerna erbjuds att ingå i ett utförrregister.

- organisationer som tilldelas statliga medel genom kultursamverkansmodellen⁴, samt
- organisationer som har verksamhet för barn och unga och som under 2023 beviljats statsbidrag från Kulturrådet inom områden som vi bedömt relevanta.

I den andra fasen bör möjlighet ges för samtliga organisationer inom kulturområdet i Sverige att ansöka om att ingå i fritidskortets register för utförarorganisationer. Via Kulturrådets kommunikationskanaler (se vidare under avsnitt 3.4, Kommunikation) har Kulturrådet möjlighet att nå ut till ett stort antal kulturaktörer. Hanteringen av inkomna anmälningar från kulturaktörer i hela landet kräver en materiell granskning som beskrivs under 3.1, Handläggning av utförarorganisationer.

2.4. Framtida hantering av utförarorganisationer i registret

Kulturrådet bedömer att organisationer som har anslutit till fritidskortet återkommande bör prövas, för att säkerställa att organisationen fortsatt uppfyller satta kriterier. Det bör därför inrättas ett säkert och kostnadseffektivt system för förnyelse av ansökan och att detta kan inkluderas i ordinarie handläggning av fritidskortets utförarorganisationer.

Vidare bedömer Kulturrådet att ett sätt för organisationer att lämna registret bör inkluderas i hanteringen av fritidskortets utförarorganisationer.

3. Förutsättningar

3.1. Handläggning av utförarorganisationer

Kulturrådet räknar med att ett stort antal små, lokala föreningar/kulturaktörer är presumtiva utförare för fritidskortet. I formulär för ansökan om inträde i fritidskortets register för utförarorganisationer behöver organisationen:

- bekräfta att de är en kulturorganisation och kortfattat beskriva sin verksamhet,
- beskriva verksamhetens målgrupp och hur den inkluderar barn och unga,
- bevisa att man bedriver en långsiktig och seriös verksamhet i Sverige sedan minst två år,
- bekräfta att de har adekvata rutiner för redovisning och uppföljning av verksamheten, inklusive en god ekonomisk redovisning,
- ange organisationsnummer,
- ange bankgiro eller plusgiro,
- ange kontaktuppgifter till administrativt ansvarig person.

Slutligen signeras anmälan av en av organisationen behörig företrädare och formuläret skickas in.

Inkomna anmälningar handläggs på liknande sätt som bidragsansökningar om verksamhetsbidrag; handläggare och administratörer kontrollerar inkomna uppgifter och

⁴ Kultursamverkansmodellen innebär att regioner ansvarar för att vidareförmedla statliga bidrag till regionala kulturverksamheter. Genom den uppföljning som sker genom regioner och Kulturdatabasen tillförsäkras att de uppfyller grundläggande krav på utförarorganisationer.

automatiserad kontroll genomförs för att tillförsäkra att organisationen inte har skulder för svenska skatter eller avgifter hos Kronofogdemyndigheten, är i likvidation eller försatt i konkurs.

3.1.1. Erfarenheter och lärdomar från krisstöden till kulturlivet

Under åren 2020–2022 ansvarade Kulturrådet för hantering av krisstöd för inställda och uppskjutna evenemang samt för särskilda behov i kulturlivet. Handläggningen av krisstöden innebar nya arbetssätt för Kulturrådet. Från att verka i en miljö med anpassade processer för information, utlysning, beredning och utbetalning genom etablerade stödordningar skulle myndigheten på mycket kort tid fördela medel utifrån en ny förordning till delvis helt nya aktörer utan vana att söka statliga bidrag. Ur detta arbete har viktiga lärdomar dragits, som kan vara till gagn för arbetet med fritidskortet.

Arbetet med krisstöden gav Kulturrådet erfarenhet av att arbeta gentemot ca 5 000 nya aktörer, med olika organisationsformer och med olika kompetenser och erfarenheter gällande myndighetskontakter, ekonomi och bokföring. Arbetet medförde ökad arbetsbörda för Kulturrådet genom behovet av kontroller av verksamheter, exempelvis följa upp ofullständiga bilagor och annan löpande assistans till organisationer som för första gången kom i kontakt med myndigheten.

För Kulturrådet innebar de olika organisationsformernas juridiska och ekonomiska regelverk utmaningar i hanteringen, och att särskild kompetens behövde byggas upp för att kunna läsa och förstå ekonomiska bilagor och säkra att hanteringen görs likvärdigt mellan organisationsformer. Hanteringen innebar även nya formaliserade interna beslutsvägar, tillvägagångssätt och principer, som nu kan vara till fördel för arbetet med potentiella utförarorganisationer inom fritidskortet.

3.2. IT

Kulturrådet hanterade under 2022 ca 13 000 bidragsansökningar i ett integrerat system för diarieföring och online-ansökningar, W3D3. Även redovisningar hanteras integrerat. Systemet förutsätter att den som ansöker om bidrag har registrerat ett användarkonto.

I den inledande fasen, då antalet organisationer är begränsade och dessa redan har ett användarkonto, kan Kulturrådets befintliga ansökningssystem användas. Ett ansökningsformulär konstrueras och erbjuds de kulturaktörer som bedöms relevanta att ingå i ett utförarregister. Genom kontroller som utförts av Kulturrådet under bidragshandläggningen är den del som handlar om huruvida aktören uppfyller uppställda organisationskrav redan genomförda, under förutsättning att regeringen fastställer de som föreslagits genom regelverk (se ovan under avsnitt 2.1, Kriterier för utförarorganisationer). Det organisationen behöver intyga är att den vill ingå i utförarregister för fritidskort samt har kapacitet att erbjuda barn och unga fritidskortsberättigade aktiviteter (se ovan under avsnitt 2.2, Kriterier för aktiviteter, avgifter som kan täckas). Genom att aktören skickar in ansökan till Kulturrådet online registreras ansökan i diariet, som en särskild ärendetyp.

Som konstaterats krävs att en myndighet ges i uppdrag att upprätta och förvalta ett utförarorganisationsregister. Registret måste ha kapacitet att ta emot poster med information om de utförarorganisationer som Kulturrådet godkännt, och Kulturrådet

behöver säkerställa att de uppgifter som samlas in kan överföras med en teknik som är kompatibel med registret samt att överföringen kan ske på ett säkert sätt. Beroende på hur utförrregistret utformas av den myndighet som får det uppdraget, kan det medföra ett utvecklingsarbete för Kulturrådet redan i denna första fas.

Det befintliga systemet är emellertid inte lämpligt för den andra fasen, då möjlighet öppnas för ett stort antal mindre och lokala kulturaktörer. Det skulle kräva att sökande parter måste registrera ett konto i systemet; ett system som inte är anpassat för en exponentiell ökning av användare.

3.3. Juridik

Eftersom regelverk för fritidskortet med för myndigheterna nödvändiga rekvisit saknas, är det inte möjligt att närmare precisera omfattning av juridiskt stöd. Med utgångspunkt i hur vi ovan beskrivit myndighetens insamling och kontroll av tentativa utförrorganisationer, kan vi konstatera att den andra, förvaltande fasen, är mest arbetsintensiv, även ur juridiskt perspektiv.

Kulturrådets bedömning är att beslut om vilka kulturorganisationer som inte uppfyller kriterierna för att tas in i utförrregistret blir överklagningsbara till förvaltningsdomstol enligt artikel 6.1 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Skälet för detta är att kriterierna i huvudsak föreslås vara objektiva och inte innehåller några skönsmässiga bedömningar; vilket föranleder att beslutet kommer att avse en så kallad civil rättighet. Att ingå i utförrregistret är enligt Kulturrådets bedömning att betrakta som en förmån som sökande kan ta del av om den uppfyller vissa kriterier som följer av nationell rätt. Detta kommer innebära en ökad belastning för myndigheten då processer i domstol är tidskrävande och kostsamma oavsett utgång.

3.4. Kommunikation

Folkhälsomyndigheten har uppdraget att ta fram en kommunikationsstrategi för fritidskortet och E-hälsomyndigheten ansvarar för fritidskortets webbplats. För att fritidskortet ska bli känt och uppfattas relevant inom kulturområdet krävs att kommunikationen genomförs integrerat i Kulturrådets ordinarie kommunikationsarbete, och att vi använder oss av utarbetade kanaler såsom Kulturrådets webbplats, sociala medier, nyhetsbrev, informationsmöten med branschorganisationer, riktade mejlutskick etc. Kulturrådets redan inarbetade dialoger med regioner och kommuner kommer att bli centrala för kommunikation och förankring. Det kommer inledningsvis att krävas ökade resurser för kommunikation, då fritidskortet innebär ett nytt ansökningsförfarande för utförrorganisationerna. Därefter kommer det att krävas ytterligare ökade kommunikationsinsatser i det fortsatta arbetet, då möjligheten att bli utförrorganisation öppnas för alla relevanta kulturaktörer. Regioner och kommuner är viktiga informationsmottagare i strävan efter geografisk bredd och spridning.

3.5. Uppföljning och analys

Folkhälsomyndigheten har uppdraget att ta fram ett förslag till en modell för löpande uppföljning av fritidskortet. Kulturrådet gör bedömningen att fritidskortets införande medför ett behov av att följa effekterna för kulturområdet; både vad gäller kulturområdets aktörer, och tillgången till kultur för barn och unga. I delrapporten *Fritidskort –*

Delredovisning av uppdrag att förbereda och införa ett fritidskort för barn och unga lyfts ett antal frågor där myndigheten bedömer att särskild utredning krävs. Bland annat lyfts potentiellt negativa effekter som ett fritidskort kan ha för de redan kostnadsfria aktiviteter som idag finns hos många civilsamhällesorganisationer och inom kulturskolans och folkbibliotekens verksamheter. Kostnadsfri, så kallad öppen verksamhet, erbjuds i nära 70 procent av kommunerna och riktar sig vanligtvis till särskilda grupper, främst boende i områden med socioekonomiska utmaningar, boende i glesbygd och barn och unga med funktionsnedsättning.

Se även behovet av att göra en barnkonsekvensanalys i enlighet med lagkrav i avsnitt 5.1.

4. Kostnader i samband med reformens införande

4.1. Förberedande och deltagande kostnader

Det förberedande och deltagande arbetet för utredning och utveckling av fritidskortet har pågått under 2023 och förväntas fortsätta under 2024. Kulturrådet ser att arbetet med att erbjuda organisationer att anmäla intresse som utförarorganisation och sedan granska och godkänna dessa bör starta så snart som uppdrag och möjligheter finns. Detta för att möjliggöra för att det finns en bredd av godkända organisationer med stor geografisk spridning när fritidskortet lanseras. Det förberedande och deltagande arbetet avser fortsatt projektkostnader för analys, ledning, samverkan, kommunikation och utveckling. Kulturrådet bedömer att kostnaden för det förberedande och deltagande arbetet i fortsatt utredning av reformen uppgår till ca 3 000 000 kronor. Arbetet övergår under 2024 i processen för att identifiera och ansluta de första utförarorganisationerna.

Roller för förberedande och deltagande	Arbetstid
Projektledare	50%
Handläggare	100%
Kommunikatör	50%
Utredare	50%
Stödfunktioner (IT, jurist m.fl)	50%

4.2. Kostnader kopplat till införandet av fritidskortet

Kulturrådet bedömer att arbetet under 2024 inledningsvis kommer att vara av förberedande karaktär. Arbetet övergår sedan till ovan beskrivna process för att identifiera och ansluta utförarorganisationer, alltså processen för införandet av fritidskortet och anslutning av de första organisationerna till fritidskortets förmodade organisationsregister, såsom det beskrivs i avsnitt 2.3. Arbetet kräver insatser av varierande omfattning från projektledare, handläggare, administratör, jurist, ekonomcontroller, kommunikatör, utredare och IT-tekniker. Omfattningen av respektive roll beskrivs i tabellen nedan. Tillkommer gör kostnader för IT-utveckling samt kommunikation. Sammanlagt bedömer Kulturrådet att myndighetens kostnader för införandet av fritidskortet uppgår till ca 7 425 000 kronor. Kostnaderna förväntas i första hand belasta 2024 års anslag.

Roller för införandet	Arbetstid
Projektledare	50%
Handläggare	200%
Administratör	50%
Jurist	50%
Ekonomicontroller	25%
Kommunikatör	50%
Utredare	50%
IT-tekniker/systemförvaltning	50%

4.3. Kostnader för att förvalta fritidskortet

För det framtida löpande arbetet, som beskrivs i avsnitt 2.3, rörande kulturorganisationer som inte redan kontrollerats av Kulturrådet och de återkommande prövningar som görs av organisationer som redan anslutit till registret, väntar sig Kulturrådet ett ökat behov av handläggare, administratör och ekonomicontroller. Av erfarenheter och lärdomar från tidigare års statsbidragsutlysningar, såsom krisstöden till kulturlivet, se avsnitt 3.1.1, bedömer Kulturrådet att en betydande insats krävs för att få verksamheten att fungera på ett effektivt och rättssäkert sätt. Rollerna och deras omfattning beskrivs närmare i tabellen nedan. Sammanlagt bedömer Kulturrådet att myndighetens årliga kostnader för förvaltandet av fritidskortet uppgår till ca 12 000 000 kronor för år 2025 och ca 12 300 000 kronor för år 2026.

Roller för förvaltandet	Arbetstid
Projektledare	50%
Handläggare	400%
Administratör	100%
Jurist	50%
Ekonomicontroller	100%
Kommunikatör	50%
Utredare	50%
IT/tekniker/systemförvaltning	50%

5. Fortsatt arbete för Kulturrådet

I det fortsatta arbetet med reformen deltar Kulturrådet i det myndighetsgemensamma arbetet och bidrar där med kunskap utifrån kulturområdet och dess förutsättningar samt kunskap om fritidsaktiviteter för barn och unga och med barnrättsperspektiv. Några av de uppgifter vi ser som viktiga i det fortsatta arbete inför införandet av fritidskortet är att myndigheterna gemensamt genomför en prövning av barnets bästa på hela eller delar av reformen samt att det görs en risk- och konsekvensanalys av den tekniska lösningen och de kriterier på utförarorganisationer, aktiviteter och avgifter som föreslås. Vidare ser Kulturrådet ett behov av att öka kommunikationen om fritidskortet mot våra målgrupper.

5.1. Prövning av barnets bästa

Myndigheterna har konstaterat att det inte har gjorts någon barnkonsekvensanalys kopplat till reformen om fritidskortet. Kulturrådet har därför initierat att myndigheterna gemensamt undersöker när och i vilken eller vilka frågor barnkonsekvensanalys bör upprättas. Vi kan också konstatera att FN:s barnrättskommitté genom sin senaste rekommendation till Sverige i år, har uppmanat till att säkerställa barnkonsekvensanalyser som en integrerad del av utredningar som föregår ny lagstiftning och att principen om barnets bästa konsekvent tillämpas i lagstiftningsrelaterade förfaranden. Vidare ska ett institutionaliserat samarbete mellan lokala myndigheter främjas för att säkerställa tillgången till och förbättra tillhandahållandet av tjänster för barn och familjer inom området övergripande politik och strategier.

I arbetet tar myndigheterna stöd av Barnombudsmannen och arbetet planeras till våren 2024.

5.2. Risk- och konsekvensanalys

Arbetet med att utreda reformen under året har på flera sätt varit utmanande för myndigheterna. Det finns därför skäl att i början av 2024 stanna upp och genomföra en risk- och konsekvensanalys på det förslag till digital tjänst, kontrollkriterier av organisationer och hur kortet kan användas, i syfte att säkerställa att den föreslagna lösningen kommer att leda till målet med reformen så som det är formulerat i uppdraget. I de dialoger som har förts med kulturområdet och kommuner har även farhågor lyfts, exempelvis hur fritidskortets införande kommer att påverka den avgiftsfria och lågröskelverksamhet som har byggts upp under en längre tid riktad till de utpekade målgrupperna. Detta ser vi är ett gemensamt arbete för myndigheterna i uppdraget.

5.3. Kommunikation och dialog

Kulturrådet har som nämnts fört dialog med våra målgrupper under den utredande fasen för att lyssna in eventuella behov, möjligheter och utmaningar som organisationer inom kulturområdet ser med införandet av reformen. Så snart ett uppdrag till Kulturrådet har beslutats behöver myndigheten fortsatt kommunicera om reformen och föra dialog med våra målgrupper, dels utifrån vårt uppdrag, dels för att informera om möjligheten att söka ett godkännande av organisationen som utförare inom ramen för fritidskortet.

Bilaga 1: Omfattning och spridning av potentiella utförarorganisationer i ett första skede

Bilaga 1: Omfattning och spridning av potentiella utförarorganisationer i ett första skede

Informationen nedan har som syfte att ge en uppfattning av omfattning och geografisk spridning av potentiella utförarorganisationer som kan ges möjlighet att ansluta till fritidskortets register för utförarorganisationer i ett första steg och då finnas på plats vid lanseringen av fritidskortet.

Underlaget är baserat på verksamhetsåret 2022 och kan därför komma att förändras något inför att organisationerna ges möjlighet att ingå i fritidskortets register.

I uppdraget till myndigheterna pekas landets kommunala musik- och kulturskolor ut som en aktör där fritidskortet bör kunna användas. Kommunala musik- och kulturskolor finns idag i 286 av landets 290 kommuner. Som framgår av promemorian föreslås att kommuner söker godkännande för de verksamheter som ska ingå i utförarregistret från den myndighet som ansvarar för utförarregistret. Därför finns musik- och kulturskolorna inte redovisade i kartan och siffrorna nedan.

Urval

Som framgår av promemorian har organisationerna hämtats från två huvudsakliga områden; organisationer som tilldelas statliga medel genom kultursamverkansmodellen samt de med verksamhet för barn och unga som beviljats bidrag.

Organisationerna i kartan lokaliseras till den kommun där de har sitt säte. För organisationer som har verksamhet i fler än en kommun framgår inte det av kartan. Det är alltså sannolikt att organisationerna täcker fler kommuner än de som presenteras i kartan.

Organisationer som tilldelats statliga medel genom kultursamverkansmodellen

Kultursamverkansmodellen innebär att regioner ansvarar för att vidareförmedla statliga bidrag till regionala kulturverksamheter. Samtliga regioner ingår utom Stockholm. Genom uppföljning som sker genom Kulturdata-basen tillförsäkras att de uppfyller grundläggande krav på utförarorganisationer. Totalt ingår 241 organisationer inom denna kategori. Då ett antal av dessa saknar direkt verksamhet för barn och unga, exempelvis organisationer inom regional enskild arkivverksamhet, teaterkonsulenter och regional biblioteksverksamhet, bedöms det totala antalet aktuella organisationer inom kultursamverkansmodellen bli ca 200. Denna mer detaljerade bedömning måste göras från fall till fall, varför samtliga organisationer inom kultursamverkansmodellen inkluderats i kartan nedan.

Organisationer som beviljats bidrag av Kulturrådet

Urvalet av organisationer har, som framgår av kapitel 2, genomförts med utgångspunkt i vilken typ av bidrag de sökt hos Kulturrådet och beviljats medel för, samt att de har verksamhet som riktar sig till barn och unga. I listan nedan anges vilka statsbidrag som ligger till grund för urvalet. Totalt ingår 328 organisationer inom denna kategori.

- Bildkonst, form och konsthantverk/verksamhetsbidrag
- Centrala amatörkulturorganisationer
- Centrumbildningar
- Fria dansgrupper/verksamhetsbidrag
- Fria teatergrupper/verksamhetsbidrag
- Internationell och interkulturell kulturverksamhet/verksamhetsbidrag
- Lokalhållande organisationer
- Läs- och litteraturfrämjande
- Nationella minoriteter/projektbidrag
- Nationella minoriteter/verksamhetsbidrag
- Organisationer inom bild- och formområdet
- Regionala museer/verksamhetsbidrag
- Skådebaneverksamhet
- Stärkt kultur i skolan/projektbidrag
- TDM-inst. verksamhetsbidrag (Stockholm)
- Viss teaterverksamhet

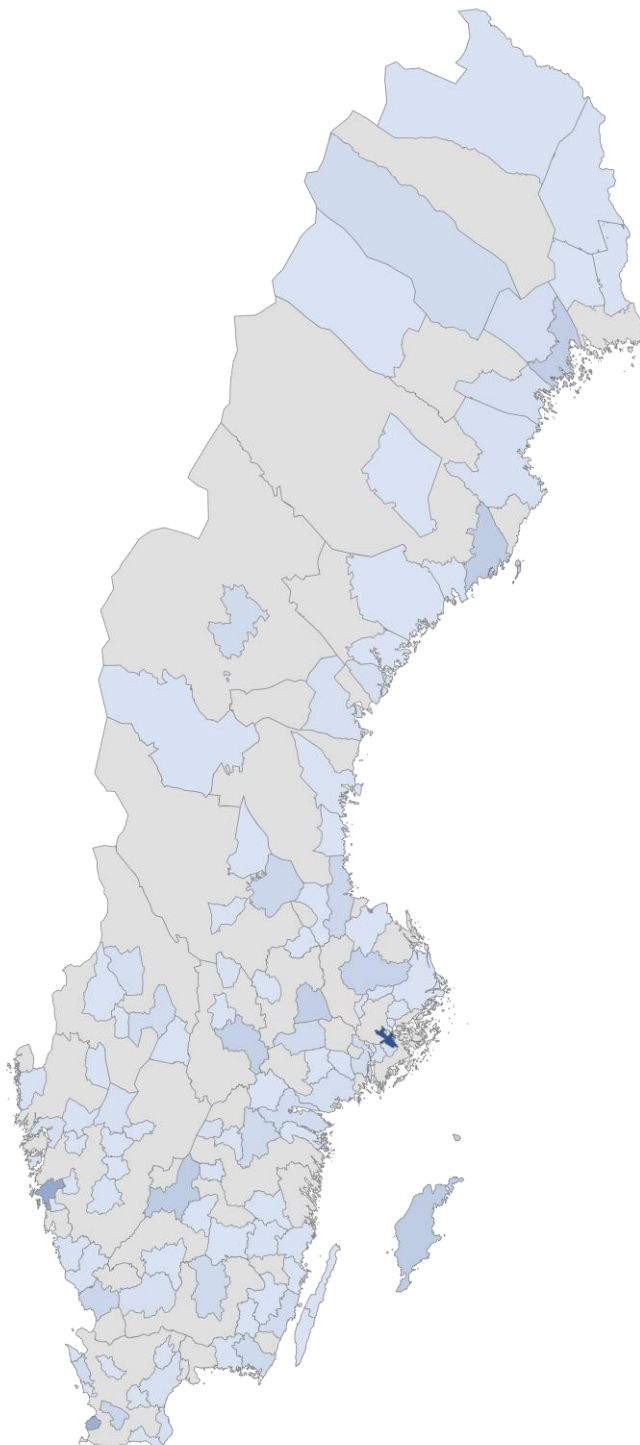
Organisationerna i kartan

I kartan på nästa sida presenteras de 569 ovan nämnda organisationer som hämtats ur kultursamverkansmodellen och ordinarie statsbidragsverksamhet. Organisationsformen för de organisationer som presenteras finns beskrivna i tabellen nedan.

För ideell förening, stiftelse, aktiebolag, enskild firma med F-skattsedel och ekonomisk förening gäller procentsatsen för hur stor del de utgör av de organisationer som identifierats inom ordinarie statsbidragsverksamhet.

Organisationer inom kultursamverkansmodellen	42%
Organisationer från ordinarie bidragsverksamhet	58%
<i>Ideell förening</i>	59%
<i>Stiftelse</i>	9%
<i>Aktiebolag</i>	13%
<i>Enskild firma med F-skattsedel</i>	7%
<i>Ekonomisk förening</i>	13%

Karta över potentiella utförarorganisationer inom kulturområdet

Datum
2023-12-15

Diarienummer:
0616/23

MUCF:s roll i fritidskortet

- Kostnadsberäkningar 2024–2026

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har tillsammans med E-hälsomyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Försäkringskassan och Statens kulturråd (Kulturrådet) fått i uppdrag, av regeringen, att förbereda och ta fram förslag för en digital tjänst och för införandet av ett fritidskort för barn och unga (S2023/01303). MUCF har tillsammans med Kulturrådet den 31 maj 2023 redovisat uppgifter rörande kriterier för utförarorganisationer och aktiviteter samt vilka avgifter och kostnader som fritidskortet bör täcka.

E-hälsomyndigheten ska senast den 15 januari 2024 lämna en samlad delredovisning av uppdraget. Av delredovisningen ska bland annat framgå vilka kostnader Försäkringskassan, MUCF, Folkhälsomyndigheten och Statens kulturråd bedömer för lansering, kommunikation och förvaltning inbegripen kontrollfunktion av fritidskortet under 2024–2026.

Denna promemoria redovisar MUCF:s del av uppdraget. MUCF redogör för hur myndigheten ser på sin roll i det fortsatta arbetet, de kostnader som myndigheten förväntas ha kopplat till godkännande, kontroll och kommunikation med utförarorganisationer, samt för ett resonemang om vilka utmaningar som framkommit i de dialoger myndigheten haft med civilsamhällets organisationer.

Avgränsningar och förutsättningar för promemorian

Myndigheten har tidigare listat de kriterier som en utförarorganisation bör uppfylla för att omfattas av fritidskortet. De är:

- ha ett tydligt syfte och målgrupp
- ha en lägstanivå för antalet medlemmar och geografisk spridning
- ha stadgar och styrelseformer som bygger på föreningsdemokrati
- respektera demokratins idéer, inklusive jämställdhet och förbud mot diskriminering i sin verksamhet
- vara öppen för alla inom målgruppen
- ska ha rutiner för redovisning och uppföljning av verksamheten
- ha organisationsnummer
- ha bankgiro eller plusgiro
- inte ha skulder för svenska skatter eller avgifter hos Kronofogdemyndigheten eller som är i likvidation eller försatt i konkurs.

Samtliga dessa kriterier faller väl inom den grundkontroll som MUCF gör inom den ordinarie handläggningen idag och bör därför nyttjas för att göra en kostnadseffektiv granskning av de utförarorganisationer som redan är kända inom myndigheten och de organisationer som förväntas vilja ansluta sig till fritidskortet. Det är myndighetens uppfattning att dessa kriterier bör vara lika för samtliga utförarorganisationer som ingår inom reformen fritidskortet.

Myndigheten lämnar förslag på organisationer som skulle kunna omfattas av fritidskortet från start och visar på omfattningen av de utökade kontroller (och kostnader) som krävs

för att nya och andra organisationer ska kunna godkännas som utförare för en eventuell stegvis utvidgning.

Osäkerheten, kring hur utförarregistret som någon myndighet behöver få uppdrag att utforma och vilken digital lösning som regeringen väljer, bedöms få konsekvenser för MUCF:s arbete och kommer kunna påverka förutsättningarna för denna kostnadsberäkning.

Beräkningarna utgår från att det är ideella föreningar eller motsvarande organisationer som MUCF redan hanterar inom befintlig handläggning av statsbidrag, som är aktuella som utförarorganisationer.

Kostnadsberäkningarna i redovisningen är avgränsade till att enbart omfatta MUCF:s kostnader. För att införa fritidskortet krävs olika typer av insatser under 2024.

Grundkostnader för MUCF:s deltagande i fritidskortet 2024–2026

MUCF ska bidra med kunskap till E-hälsomyndigheten gällande villkor och förutsättningar så att den digitala tjänsten ska kunna utformas på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt utifrån utförarorganisationernas behov med säkerställda kontrollmöjligheter samt för att främja barn och ungas användning av kortet.

MUCF ska bidra till att genomföra den kommunikationsstrategi som Folkhälsomyndigheten ansvarar för. MUCF har väl utarbetade kommunikationskanaler till potentiella utförarorganisationer i civilsamhället. Tydlig kommunikation och information till civilsamhällesorganisationer är av stor vikt för att genomförandet av fritidskortet ska kunna inkludera ett stort utbud av aktiviteter och en mångfald utförare.

MUCF bedömer att detta arbete kommer att inkludera produktion av material till annonsering i tryckt media, sociala medier, webb och andra kanaler. Samverkan hanterar också uppföljning och utvärdering.

För att fortsatt kunna vara en aktiv partner i uppdraget, som konstruktivt bidrar med civilsamhällesperspektivet – *inte minst kring samverkan med det civila samhället, ett rättighetsbaserat ungdomsperspektiv, HBTQI, nationella minoriteter och ungas meningsfulla fritid* – men också som stöd i kommunikationsinsatser och med vår kunskap om statsbidrag, ser vi följande behov;

Kostnad	2024	2025	2026	Total
Projektledning och samverkan inom uppdraget	1 000 000	1 000 000	1 000 000	3 000 000

Specialistkunskaper (Statsbidrag, rättighetsbaserat ungdomsperspektiv, ungas fritid, samverkan med civilsamhället, minoriteter, HBTQI)	1 000 000	1 000 000	1 000 000	3 000 000
Kommunikation samverkan	250 000	250 000	250 000	750 000
Juridik, It och Controllerfunktion	500 000	500 000	500 000	1 500 000
Kommunikation (personal)	500 000	500 000	500 000	1 500 000
Kommunikation (kanaler och material)	400 000	400 000	400 000	1 200 000
Totalt	3 650 000	3 650 000	3 650 000	10 950 000

Kostnadsberäkning för 2024–2026 gällande arbete med utförarorganisationer

I E-hälsomyndighetens delredovisning gällande betalningslösning föreslås att den myndighet som ska ansvara för utförrregister även ska ansvara för granskning och godkännande av samtliga utförarorganisationer. MUCF har lång erfarenhet av kontroll och granskning av statsbidragsberättigade barn- och ungdomsorganisationer och därför kan det finnas fog för att utforska alternativ till detta förslag. Nedan utvecklar myndigheten vad detta skulle kunna innebära för vår del.

Utförarorganisationer från start

Grundlig kontroll genomförs redan av barn- och ungdomsorganisationer

De barn- och ungdomsorganisationer som beviljas statsbidrag, genom Förordning (2011:65) om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer, bör kunna omfattas av fritidskortet från start. Den granskning och kontroll som genomförs i samband med handläggningen faller väl in inom ramen för föreslagna kriterier för utförarorganisationer (se tidigare redovisning 31 maj 2023).

Eftersom organisationerna beviljats medel för i sammanhanget relevant verksamhet och passerat de kontroller MUCF har för statsbidragsbeviljade organisationer, krävs ingen ytterligare granskning av organisationen. Organisationer behöver dock anmäla sitt intresse för att omfattas av fritidskortet och garantera att de kan och är villiga att erbjuda aktiviteter som uppfyller kraven. Den kontroll som görs inom ramen för befintlig handläggningsprocess behöver inte göras igen av en annan myndighet eller den som är ansvarig för ett utförrregister. Ett utförrregister måste dock ha kapacitet att ta emot poster med information om de utförarorganisationer som MUCF godkänt, och MUCF

måste säkerställa att de uppgifter som samlas in kan överföras med en teknik som är kompatibel med registret och att detta görs på ett säkert sätt. Beroende på hur utförarregistret utformas av den myndighet som får det uppdraget, kan det medföra ett utvecklingsarbete för MUCF redan från början.

Myndigheten ser det som troligt att det blir en ökning av antal organisationer som kommer att ansöka om att godkännas för statsbidrag som barn- och ungdomsorganisation i hopp om att kunna omfattas av fritidskortet. Blir det en stor ökning kommer myndigheten behöva lägga mer personalresurser på att utreda och ta ställning till varje ansökan, något som riskerar att öka kostnaderna inom befintlig förordning. Myndigheten bedömer att kostnader för ytterligare handläggning och utveckling av IT-system tillkommer för detta arbete.

Kostnadsberäkning utförare från start

Kostnad	2024	2025	2026	Totalt
Utveckling av process	500 000	500 000	500 000	1 500 000
Utveckling och förvaltning av IT-system ¹	500 000	500 000	500 000	1 500 000
Handläggning (ink rekryterings- och utbildningskostnader ²)	1 000 000	1 000 000	1 000 000	3 000 000
Juridiskt stöd	100 000	100 000	100 000	300 000
Totalt:	2 100 000	2 100 000	2 100 000	6 300 000

Utförarorganisationer i en eventuell stegvis utvidgning

MUCF räknar med att ett stort antal civilsamhällesorganisationer kommer att söka för att bli godkänd som utförarorganisation och överförd till registret om möjligheten öppnas upp. Myndigheten ser därför att ett enhetligt och tydligt regelverk kopplat till ansökan om inträde till fritidskortets register för utförarorganisationer är att föredra.

Sedvanlig handläggning krävs

Om de kriterier för utförarorganisationer som föreslås blir gällande kommer organisationerna att kontrolleras inom ramen för sedvanlig handläggning och som utgår från det regelverk som ställs upp.

Handläggning kan antingen göras löpande eller vid en bestämd tidpunkt. Det beror på hur utformningen av och när uppdateringar av utförarregistret ska ske.

MUCF bedömer att organisationer som i den stegvisa utvidgningen vill ansluta sig till fritidskortet återkommande bör prövas, för att säkerställa att organisationen fortsatt uppfyller satta kriterier. Det kan antingen göras av den myndighet som ansvarar för

¹ Denna post innefattar ej eventuella inköp av nya system, utan är uppskattad vad gäller vidareutveckling av befintligt system hos MUCF.

² Behovet av antal handläggare är avhängigt hur omfattande en process är och vad den innefattar, samt antal organisationer som ska administreras.

utförrregistret eller av MUCF. Om det ska göras av MUCF bör det inrättas ett säkert och kostnadseffektivt system för förnyelse av ansökan som kan inkluderas detta arbete.

IT-stöd krävs

MUCF har ett eget system som till stor del utvecklas och administreras av ett fåtal personer på myndigheten. Det innebär till exempel en flexibilitet i att snabbt kunna ta fram formulär för både ansökan om bidrag och rapportering. Kapaciteten är utformad utifrån befintlig bidragsgivning där uppdrag att fördela bidrag vanligtvis sker genom en förordning med ett tydligt syfte. Skulle myndigheten behöva hantera mångdubbelt antal ansökningar behöver MUCF upphandla helt andra IT-lösningar och personal med rätt kompetens.

Myndigheten ser även en möjlighet att i framtiden kunna hantera och handlägga grundläggande uppgifter inom utförrregistret med så kallad AI-teknik. En sådan lösning kräver en egen kostnadsberäkning och en teknisk analys.

Juridik krävs

Det bör finnas ett eget regelverk med en egen process kopplat till fritidskortet. Eftersom de kriterier som myndigheten föreslår företrädesvis rekommenderas vara objektiva och inte innehåller några skönsmässiga bedömningar är myndighetens bedömning att de blir överklagningsbara till förvaltningsdomstol då de kommer att avse en så kallad civil rättighet.³

Beroende på antalet ansökningar som MUCF kommer att hantera vid en eventuell utvidgning i ett senare skede ser myndigheten att en förstärkning av den juridiska kapaciteten på myndigheten blir aktuell. Detta då antalet överklaganden alltid är högre innan praxis har satt sig. En viktig aspekt att se över vid utformningen är Förvaltningsrättens kapacitet att ta hand om ett kraftigt antal överklaganden.

MUCF ser också ett behov av att hålla samman den juridiska processen och att granskning och kontroll av utförrorganisationer bli likvärdiga på samtliga myndigheter som hanterar utförrorganisationer. Ett förslag från MUCF:s sida är därför att lägga ett särskilt uppdrag till en myndighet som ansvarar för att ta fram riktlinjer och vägledning för handläggning och kontroll utifrån det regelverk som styr fritidskortet, och som sedan ska gälla för samtliga myndigheter som hanterar utförrorganisationer. Med detta arbetssätt blir handläggning och kontroll samstämmig på myndigheterna samtidigt som varje myndighet hanterar de utförrorganisationer som faller inom dess profession. Denna grupp av myndigheter har även möjlighet att söka råd och stöd hos den vägledande myndigheten.

MUCF har i flera rapporter, från så väl Riksrevisionen som Statskontoret, lyfts fram som ett gott exempel där kontroll och bidragshantering är väl funderande och har utvecklats i en positiv riktning. MUCF är beredda på att ta ansvar för ett sådant uppdrag. Uppdraget

³ Se artikel 6.1 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

som en samordnande myndighet för rättsliga frågor och upprättande av handlägningsrutiner innebär extra kostnader som inte är inräknade i nedanstående tabell. Skulle detta bli aktuellt ber MUCF att få återkomma med kostnadsberäkning.

Kostnadsberäkning sedvanlig granskning och kontroll

MUCF uppskattar att handläggning av 200 nya organisationer som vill godkännas för att ansluta sig till fritidskortet kostar omkring 2 000 000 kronor per år. Till detta tillkommer utvecklingskostnader i ett initialt skede. Vidare uppskattar myndigheten att en utökad granskning uppgår till 9 000 000⁴ kronor per år. Kostnaderna ökar eller minskar givet antal nya organisationer och dess komplexitet. Utöver detta skulle eventuella kostnader för överklaganden tillkomma. Det är viktigt att inkludera kostnader för en utökad granskning eftersom det alltid måste finnas en beredskap för att hantera fel och fusk samt misstänkta oegentligheter i granskningen. Antalet organisationer som behöver granskas i fördjupade kontroller är få men kostnaderna för sådana utredningar är höga och kan innebära behov av specialistkompetens, förlängd handläggningstid, extern utredning etcetera. Kostnader för kommunikation tillkommer gentemot dessa nya grupper av utförarorganisationer.

Kostnad	2024	2025	2026	Totalt
Utveckling av processer och system ⁵	1 500 000	1 500 000	1 500 000	4 500 000
Handläggning, 200 org.	-	2 000 000	2 000 000	4 000 000
Utökad granskning, baserat på 200 org.	-	9 000 000	9 000 000	18 000 000
Kommunikation (material och kanaler)		500 000	500 000	1 000 000
Totalt	1 500 000	13 000 000	13 000 000	27 500 000

Viktigt i den fortsatta dialogen med organisationer som utförare inom fritidskortet

MUCF och Kulturrådet lämnade in en gemensam redovisning den 31 maj 2023. I augusti 2023 genomförde MUCF två uppföljande dialoger med barn- och ungdomsorganisationer och kommuner. Syftet med dialogerna var att följa upp och testa de förslag som MUCF och Kulturrådet la fram i delredovisningen. Kulturrådet, E-hälsomyndigheten och Folkhälsomyndigheten deltog även i dialogerna. Vidare deltog Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) i dialogen med kommunerna.

Vid båda dialogerna framkom att både barn- och ungdomsorganisationerna och kommunerna var positiva⁶ till MUCF:s och Kulturrådets förslag på kriterier och ansåg att

⁴ MUCF:s beräkning utgår från det antal organisationer myndigheten granskat 2023.

⁵ Detta innefattar inte eventuella inköp av nya system.

⁶ Även Kulturrådet har genomfört ytterligare dialoger med kommuner. Bilden av kommunernas uppfattning om kriterierna är i dessa dialoger mer komplex.

de skulle fungera för deras organisationer. I dialogerna identifierades även utmaningar med förslaget gällande roller för olika aktörer som behöver adresseras i uppdraget.

De utmaningar som identifierades i dialogerna var följande:

Granskning av kriterier

Även om förslagna kriterier för utförarorganisationer fungerar för både kommuner, Kulturrådet och MUCF finns det stora skillnader i handläggningen av bidrag. Beroende på bidragstyp skiljer det sig åt vilka underlag som granskas. Dessa skillnader påverkar en likartad granskning av, och godkännande av utförarorganisationer inom fritidskortet. En utmaning blir därför att hitta ett gemensamt regelverk för granskning och bedömning av kriterier för att omfattas av fritidskortet.

Överlappning mellan bidragsförmedlande instanser

I det fall att MUCF:s och Kulturrådets förslag, gällande olika aktörers roll för att granska och godkänna utförarorganisationer, ska vidareutvecklas behöver förekomsten av överlappningar mellan granskande instanser lösas. Bidrag från det offentliga är en viktig inkomstkälla för civilsamhällesorganisationer och det är vanligt förekommande att organisationer tar emot olika former av bidrag från olika aktörer samtidigt. Det finns därför en uppenbar risk för överlappningar mellan MUCF, Kulturrådet, Svenskt friluftsliv, Riksidrottsförbundet och kommunerna. Avgränsningar och regler behöver utvecklas för vilken instans som ska granska och godkänna utförarorganisationer som är tydliga både för de som förmedlar bidrag och de potentiella utförarorganisationerna.

MUCF har i tidigare förslag lyft frågan om att ingå överenskommelser med paraply- eller medlemsorganisationer. Frågan behöver en fortsatt fördjupad utredning för att myndigheten ska kunna ta ställning till om det är förenligt med gällande lagstiftning och förordningar.

Samtliga aspekter som påverkar utbudet av valbara fritidsaktiviteter för barn- och unga och bör utredas vidare.

Reformens påverkan på det civila samhällets förutsättning att verka

I dialoger har civilsamhällesaktörer framfört en oro för att finansiering till det civila samhället från andra källor ska riktas om för att finansiera fritidskortet. Framför allt organisationer som bedriver kostnadsfria aktiviteter har uttryckt en oro. I dialogerna framkommer att det civila samhället på flera håll rustar för att börja ta betalt för aktiviteter för att kunna inkluderas i kortet.

Organisationerna framför vidare en oro för höga administrativa kostnader för att omfattas av fritidskortet och att det även här sker ett arbete för att kunna höja avgifter och dylikt för att kunna täcka upp för dessa höjda kostnader eller inkomstbortfall från andra statliga bidrag. En riskanalys och riskhantering av reformens inverkan på det civila samhället bör genomföras i det fortsatta arbetet.

Då reformen i hög grad påverkar barn är det av stor vikt att en barnkonsekvensanalys genomförs av både reformen som helhet, och av uppdragets olika delar som utförarregister, kriterier för aktiviteter och kostnader, liksom urval av barn,

betalningslösning, kommunikationsstrategi samt uppföljning och utvärdering. Arbetet med en barnkonsekvensanalys har initierats för myndigheterna i uppdraget med stöd av Barnombudsmannen. Det är av vikt att detta arbete fortsätter och även påverkar det fortsatta utvecklingsarbetet.